

30. helluntain jälkeinen viikko, lauantai

Päivän epistola

(Ef. 5: 1 – 8)

”Veljet, pitääkää siis Jumalaa esikuvanaanne, olettehan hänen rakkaita lapsiaan. Rakkaus ohjatkoon elämäännne, onhan Kristuskin rakastanut meitä ja antanut meidän tähtemme itsensä lahjaksi, hyvältä tuoksuvaksi uhriksi Jumalalle. Siveettömyydestä, kaikenlaisesta saastaisuudesta ja ahneudesta ei teidän keskuudessanne saa olla puhettakaan, eihän mikään sellainen sovi pyhille. Myöskään rivoudet, typerät jutut tai kaksimielisyydet eivät teille sovi, teidän suuhunne sopii kiitos. Tehän tiedätte hyvin, ettei kenelläkään siveettömällä eikä saastaisella ole osaa Kristuksen ja Jumalan valtakunnasta, ei myöskään ahneella, sillä hän on epäjumalanpalvelija. Älkää antako kenenkään pettää itseänne tyhjillä puheilla, sillä niiden vuoksi Jumalan viha kohtaa kaikkia tottelemattomia. Älkää siis olko sellaisten kanssa missään tekemisissä. Ennen tekin olitte pimeyttä, mutta nyt te loistatte Herran valoa. Eläkää valon lapsina!”

Kristityn tulee pitää Jumalaa esikuvanaan niin kuin lapsi pitää isää esikuvanaan. Kristityn elämään kuuluu lähimmäisen rakastaminen, jonka esikuvana on Kristuksen rakkaus meitä kohtaan. Rakkauden kautta meistä tuli Jumalan lapsia. Rakkauden esikuvana on Kristuksen rakkaus, joka on nähtävissä Hänen kuolemassaan meidän puolestamme. Rakkauteen kuuluu myös vihamiesten auttaminen ja rakastaminen, silloin seuraamme Jumalan rakkautta, joka kohdistuu kaikkiin.

”Rakkaus ohjatkoon elämäännne” tuo esille asian merkityksen. Vanhemmat suomennokset ovat uskollisempia alkuperäistekstille. ”Vaeltakaa rakkaudessa” on aikaisempi suomennos. Sama verbi tulee esille jakeessa kahdeksan. Nyt se on suomennettu: ”Eläkää valon lapsina!” Jälleen suomennos tuo esille asian merkityksen. Aikaisempi suomennos on: ”Vaeltakaa valon lapsina”. Verbi yhdistää nämä kaksi jaetta toisiinsa (ja myöhemmin myös jakeen 15). Vaeltaminen (tai kävely) on hidasta, pysyvää edistymistä, se on jokapäiväistä maratonia, ei pikaista pyrähdystä.

Kirjoittaja tuo esille listan paheista, joita seurakunnassa ei tule olla. Tällaiset listat olivat tuon ajan kulttuurissa yleisiä. Listassa on kolme sanaa, jotka esiintyvät vain kerran Uudessa testamentissa: rivoudet (aischrotes), typerät jutut (morologia) ja kaksimielisyydet (ilveilyt) (eutrapelia). Kaikki nämä voivat liittyä puheeseen.

Siveettömyys ja saastaisuus erottaa Jumalan valtakunnasta. Ahne on epäjumalanpalvelija, sillä Jumalan sijasta hän palvelee mammonaa. Samalla kiinnitetään huomiota tyhjiin tai turhiin puheisiin, sillä ne voivat viedä pois Jumalan yhteydestä.

Sitten kirjoittaja asettaa vastakkain pimeyden ja valon. Kyse on oikeasta toiminnasta. Ne, jotka eivät tottele Jumalaa, ovat pimeyden lapsia. Vastaavasti valon lapset tottelevat Jumalaa. He ovat lähestyneet Jumalaa, oppineet tuntemaan Jumalan. Heidän toimintansa on sitä, mitä valo edellyttää. Siinä on nähtävissä tiedon valo ja oikea usko. Näin he ovat esikuvina muille ihmisille. Käytetty sanasto muistuttaa Qumranin tekstien sanastoa.

Päivän evankeliumi

(Luuk. 14: 1 – 11)

”Siihen aikaan Jeesus meni sapattina erään fariseusten johtomiehen kotiin aterialle, ja kaikki tarkkailivat, mitä hän tekisi. Kävi niin, että hänen luokseen tuli vesipööhöä sairastava mies. Jeesus kääntyi lainopettajien ja fariseusten puoleen ja kysyi: ” Onko sapattina lupa parantaa vai ei?” He eivät sanoneet siihen mitään. Silloin Jeesus kosketti miestä, paransi hänet ja lähetti hänet pois. Sitten hän taas kysyi: ”Miten te itse teette? Jos jonkun poika tai härkä putoaa kaivoon, niin kai hän heti nostaa sen sieltä, vaikka olisi sapatti? Tähän he eivät kyenneet vastaamaan. Jeesus pani merkille, että vieraat pyrkivät aterialla asettumaan parhaille paikoille. Niinpä hän esitti heille vertauksen: ”Kun sinut on kutsuttu pitoihin, älä asetu kunniapaikalle. Joku vieraista saattaa olla sinua arvokkaampi, ja isäntä, joka on teidät molemmat kutsunut, tulee sanomaan sinulle: ”Anna tämä paikka hänelle.” Silloin joudut nolona siirtymään viimeiselle sijalle. Ei - kun sinut kutsutaan, valitse pöydässä kaikkein vaatimattomin paikka. Silloin isäntä tulee ja sanoo sinulle: ”Ystäväni, siirry tänne lähemmäksi”, ja sinä saat suuren kunnian kaikkien vieraiden nähden. Joka itsensä korottaa, se alennetaan, ja joka itsensä alentaa, se korotetaan.”

Jeesus tiesi, että osa fariseuksista oli häntä vastaan. Siitä huolimatta Hän osallistui aterialle fariseuksen kodissa. Jeesus toimii kuten Isä Jumala. Hän antaa ihmisille mahdollisuuden pelastukseen, vaikka nämä vastustaisivat Häntä.

Tekstimme alkuosa on kuin uutinen parantamisesta. Se antaa Jeesukselle aiheen kertoa vertauksia aterioista, joita Hän kertoo kuulijoille. Näistä vertauksista tämänpäiväinen tekstimme käsittelee ensimmäisen.

Fariseukset olivat uskonnollinen ja poliittinen ryhmä Israelissa. He pyrkivät uskollisesti noudattamaan ulkonaisesti erittäin tarkasti uskonnollista lakia ja heidän arvovaltansa oli suuri. Samalla he olivat tunteettomia Jumalan armolle. Roomalaisten tuhottua Jerusalemin temppelin fariseusten vaikutus juutalaisuuteen kasvoi niin, että se muodostui juutalaisen uskonnon valtavirraksi.

Sapatti on viikon viimeinen päivä, jolloin Jumala lepäsi luotuaan maailman. Se on juutalaisten pyhäpäivä, joka piti pyhittää. Sapattina työn tekeminen on kielletty. Luukkaan perustamisissa seurakunnissa oli paljon entisiä fariseuksia. He edelleen ajattelivat olevansa jotenkin erityinen, valittu ryhmä. Luukkaan evankeliumin kertomukset ateriyhteydestä on tarkoitettu näille entisille fariseuksille ohjeeksi, että heidän ei pitä erottautua muista, vaan hyväksyä muutkin omaan yhteyteensä.

Vesipöhö tarkoittaa nesteen kertymistä ihmisen elimistössä muodostaen turvotusta. Taustalla voi olla erilaisia syitä. Parantamalla sairaan Jeesus osoittaa olevansa ”sapatin herra”. Lähimmäisen hyväksi tehtyä työtä sai tehdä sapattinakin. Eräs sana kannattaa tässä kohtaa huomata. Jeesus kysyi läsnäolijoilta, oliko oikein nostaa sapattina poika tai härkä kaivosta. Nykyisessä suomennoksessa käytetään sanaa poika. Joissakin käännöksissä, myös 1700 -luvun suomennoksessa, tässä kohdassa on sana aasi. Näiden kahden sanan kirjoitusasu on lähes yhtäläinen kreikan kielessä. Jos käytämme sanaa aasi, niin se vastaa Jeesuksen puhetta edellisessä luvussa (Luuk. 13: 15).

Ennen parantamista Jeesus kysyi läsnäolijoilta: ”Onko sapattina lupa parantaa vai ei?” He eivät vastanneet Jeesuksen kysymykseen. Parantamisen jälkeen Jeesus kysyi pojan tai härän nostamisesta kaivosta sapatin päivänä. Läsnäolijat ”eivät kenneet vastaamaan”. Tämä osoittaa, että Jeesuksen toimi oikein.

Sitten teksti siirtyy käsittelemään vieraan asemaa aterialla. Vieras, valitsemalla omatoimisesti parhaimman paikan, ylentää itsensä oma-alotteisesti, hän on itserakas. Tämä on yleistä tietoutta, se esitetään jo Vanhassa testamentissa Sananlaskujen kirjassa (Sananl. 25: 6 – 7). Itserakkaus on ensimmäinen synty, mihin me lankeamme, ja viimeinen, joka poistuu meistä (jos poistuu). Oman itserakkauden tunnistaminen auttaa ehkäisemään tämän synnin kehittymistä teoksi.

Luukas käyttää tätä ateriaa esimerkkinä siitä, mitä tapahtuu Jumalan valtakunnassa. Jumala ei ole tyhmyä, Hän näkee jokaisen ihmisen teot. Me emme saa ylentää itseämme, emme yhteiskunnassa tai seurakunnassa, puhumattakaan siitä, että luulisimme olevamme omin avuin valittuja Jumalan valtakuntaan. Teksti korostaa sitä, että meidän on oltava nöyriä ja vaatimattomia.

Tämänpäiväinen tekstimme kertoo Jeesuksesta aterialla. Tällä aterialla erään pöytävieraan Jeesukselle tekemä huomautus: ”Autuas se, joka saa olla aterialla Jumalan valtakunnassa” (Luuk. 14: 15), antaa Hänelle mahdollisuuden kertoa vertaus Jumalan valtakunnasta. Siinä vertauksessa paljastuu, että Jeesus on Jumalan valtakunnan aterian isäntä. (Luuk. 14: 24).